

Aan: Standaardisatieraad Nationaal Archief, 14 november 2023

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
T +31-70-331 5400
www.nationaalarchief.nl

Datum
24 oktober 2023

memo

Accordering vier modules
Handreiking Waardering en selectie

Bijlage(n)
5

Gevraagd besluit

De Standaardisatieraad wordt verzocht om de aangepaste module 'Rollen en Organisatie', de nieuwe module 'Basiskeuzes', de aangepaste module 'Afwijken van waarderingen' en de nieuwe module 'Afwijken beslisregels bewaartermijnen' van de nieuwe Handreiking waardering en selectie te accorderen.

Na accordering worden de modules gepubliceerd op de website. Vooraf worden hierbij de teksten ook nog geredigeerd door een communicatiemedewerker. Dit kan betekenen dat de teksten op kleine, niet inhoudelijke punten kunnen wijzigen.

1. Algemene toelichting

Eind 2019 is gestart met de doorontwikkeling van de [bestaande handreiking Waardering en selectie](#) (met de titel 'Belangen in Balans'), die uit 2015 dateert.

Er waren en zijn velerlei argumenten voor de herziening en aanvulling van deze handreiking:

- de feedback van gebruikers, die verduidelijking, handvatten en praktische voorbeelden vragen;
- het gebrek aan duidelijk geoperationaliseerde bewaarcriteria;
- de te enge focus op de waarderingsmethodiek, met minder aandacht voor de hogere belangen en voor de daaropvolgende daadwerkelijke selectie en vernietiging;
- het verouderde, deels achterhaalde referentiekader;
- de wijziging van de Archiefwet en van het Archiefbesluit, ook op het gebied van waardering en selectie.¹

Het kennisproduct bestaat uit een logisch gestructureerd geheel van verschillende modules.

- Module Inleiding op waardering en selectie
- Module Waardering en selectie vanuit archiefperspectief
- Module Rollen en organisatie
- Module Basiskeuzes

¹ Wegens de later dan geplande inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet is eerder al in overleg met de Standaardisatieraad beslist om de huidige Archiefwet 1995 als uitgangspunt te nemen. Wel wordt waar mogelijk al rekening gehouden met de nieuwe wet, bijvoorbeeld door in een uitbreidbare module 'Afwijken van waarderingen' te voorzien. Dit moet de toekomstige aanpassing van de Handreiking aan de nieuwe Archiefwet vereenvoudigen.

- Module Waarderingsinstrumenten
- Module Bepalen van waarderingen
- Module Afwijken van waarderingen
- Module Toepassen beslisregels bewaartermijnen
- Module Afwijken beslisregels bewaartermijnen

Deze oplegnotitie heeft hoofdzakelijk betrekking op de laatste nieuwe, nog ontbrekende modules.² De overige modules zijn achtereenvolgens op 6 juli 2021, 4 november 2021, 8 maart 2022 en 3 november 2022 door de Standaardisatieraad geaccordeerd. Deze zijn allemaal gepubliceerd op de website van het Nationaal Archief:

<https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/handreiking-waardering-en-selectie-nieuwe-versie>.

2. Module Rollen en organisatie - aanpassingen

2.1 Inhoudelijke toelichting

In deze module wordt stil gestaan bij het proces van het opstellen van een selectielijst. Hierbij komen onder andere de rollen en verantwoordelijkheden van de diverse partijen aan bod.

Deze bestaande module moet aangepast worden wegens de eerder door de Standaardisatieraad geaccordeerde beslissing om het bestaande Informatieblad externe deskundige op te splitsen. De informatie voor overheidsorganisaties wordt opgenomen in deze module van de Handreiking Waardering en selectie, de informatie voor externe deskundigen in een nieuwe Handreiking externe deskundige (zie ook agendapunt 8).

De meeste aanpassingen vloeien voort uit de integratie van teksten uit het bestaande Informatieblad in deze module. Niettemin zijn er ook enkele fundamentele aanpassingen. Het betreft dan meer in het bijzonder:

- Het voorzien van afzonderlijke pagina's voor decentrale overheden en Rijk waar dat nuttig is.
- Het hanteren van het uitgangspunt dat de externe deskundige een financiële vergoeding van de overheidsorganisatie ontvangt. Met handvatten voor de overheidsorganisatie om daarover het gesprek aan te gaan. Het bestaande Informatieblad deed daar geen enkele uitspraak over.

2.2 Proces van totstandkoming

Deze aanpassingen aan de module zijn opgesteld door het NA, in nauwe samenwerking met het veld.

² Het aanmeldformulier voorzag nog een module Vernietigen in praktijk, maar deze is afgesplitst en omgevormd tot de afzonderlijke handreiking Digitaal vernietigen. En een module microselectie, schiften en schonen. Daarvoor wordt het raadzaam geacht om met de eventuele verdere uitwerking te wachten op de nieuwe Archiefwet.

Conceptversies zijn verschillende malen besproken met en getoetst door een redactiegroep, met experts van de volgende organisaties:

Gemeenten

Gemeente Groningen

Waterschappen

Waternet

Rijksoverheid

Ministerie van Defensie

Ministerie van Financiën

Nationaal Archief

3. Module Basiskeuzes - nieuw

3.1 Inhoudelijke toelichting

Deze module verduidelijkt welke keuzes er zijn bij het ontwerpen van een selectielijst. En hoe die gemaakt en onderbouwd kunnen worden.

Deze module is grotendeels een herschrijving van bestaande inhoud van 'Belangen in Balans', maar dan toegankelijker en beknopter geformuleerd. Met een handig stappenplan en concrete (zij het ook bewust fictieve) voorbeelden. En met een bijhorend sjabloon selectielijst waarvan de velden op basis van de module ingevuld worden.

Voorts voorziet de module expliciet in de mogelijkheid om niet alleen procesgebaseerde selectielijsten op te stellen. Dat borgt bestaande ontwikkelingen in de vorm van selectielijsten voor e-mail en chat. En anticipeert op de modulaire selectiebesluiten zoals voorzien in de nieuwe Archiefwet.

3.2 Proces van totstandkoming

Deze module is opgesteld door het NA, in nauwe samenwerking met het veld.

Conceptversies zijn verschillende malen besproken met en getoetst door een redactiegroep, met experts van de volgende organisaties:

Gemeenten

Gemeente Tilburg

Provincies

Provincie Overijssel

Waterschappen

Waternet

Rijksoverheid

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
Ministerie van Financiën

Nationaal Archief

Tot slot is onderdeel 2.1 van deze module met definitie en opsomming van overheidsorganen en zorgdragers voorgelegd aan juristen met kennis van de Archiefwet.

4. Module Afwijken van waarderingen - aanpassingen

4.1 Inhoudelijke toelichting

Het is mogelijk om binnen bepaalde grenzen af te wijken van waarderingen in een selectielijst. Deze module beschrijft welke afwijkingen mogelijk zijn. En hoe het resultaat vastgelegd en verantwoord wordt. Bijvoorbeeld in een hotspotlijst.

De focus van deze bestaande module was beperkt tot hotspots. Maar daarnaast zijn nog andere uitzonderingen van vernietiging mogelijk. Die ook aan bod komen in de module 'Afwijken van beslisregels'. Daarom moet ook deze module op dat punt aangepast en aangevuld worden. Net zoals de algemene webpagina over de ontwikkeling en het beheer van kennisproducten.

4.2 Proces van totstandkoming

Deze aanpassingen aan de module zijn opgesteld door het NA, op basis van de input voor de module 'Afwijken van beslisregels'.

5. Module Afwijken beslisregels - nieuw

5.1 Inhoudelijke toelichting

Waarderingen toekennen moet ook de mogelijkheid tot het uitzonderen van vernietigen omvatten. Dat wil zeggen dat de waardering tijdelijk bewaren wijzigt in blijvend bewaren. Deze module licht toe hoe dit effectief en efficiënt ingeregeld kan worden, zowel in een analoge als digitale omgeving. En bouwt daarbij logischerwijze voort op de bestaande modules 'Toepassen beslisregels bewaartermijnen' en 'Afwijken van waarderingen'. Praktijkvoorbeelden illustreren deze kennis uit de praktijk.

Een belangrijke beslissing was om in deze module geen aandacht te besteden aan uitstellen van vernietigen. Een eerste argument is het beheersbaar houden van het onderwerp. Het wordt te groot voor een module. Bovendien wordt bij uitstellen uiteindelijk nog steeds vernietigd. Dit hoort dus eigenlijk bij de Handreiking Digitaal Vernietigen.

5.2 Proces van totstandkoming

Deze module is opgesteld door het NA, in nauwe samenwerking met het veld.

Nationaal Archief

Onze referentie

-

Datum

24 oktober 2023

Conceptversies zijn verschillende malen besproken met en getoetst door een redactiegroep, met experts van de volgende organisaties:

Gemeenten

Gemeente Groningen

Provincies

Provincie Fryslân

Waterschappen

Waterschap Hollandse Delta

Rijksoverheid

DUO

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Nationale Politie

Nationaal Archief